ԼՈՅՍ

ՀԱՆԳԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Կը հրատարակուի Հորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը: Տարեկան գինն է մէկ լիրա օսմանեան: Մէկ թերթը 40 փարա արծաթ: Նամակ կամ ո եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել Աո. Մ. Գափամաճեան կոստանդնուպոլիս, Մերձաւ Չարշի Բիւշտի Քճճեցի խանի տակ Մ. Կ. Սարըեանի տպարանը:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ **142** | **1881** | ՇԱԲԱԹ 14 ՄԱՐՏ

ԱԶԴ

Թիւտ կարեւոր պատճառաւ մ'անցեալ Հորեքշաբթի օրը թերթ չկրցինք հրատարակել, որուն համար աղնիւ ընթերցողաց ներողամտութիւնը կը խնդրեմք:

Նաեւ հարկ կը համարիմք ծանուցանել թէ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր նախաձեռնութեամբ ինպատտ տպարանի մը հաստատութեան ձեռնարկութիւնն աղնիւ ազգայնոց կողմէ համակրական ընդունելութիւն գըտած է, որ վասն կը փութամք մեր սրտագին շնորհակալիքն յայտնել թէ Ն. Բարձր Սրբազնութեան եւ թէ ջմեզ քաջալերել բարեհաճող նուիրատուաց, որոց քաջալերութեան շնորհիւ մտադիր եմք Լոյսն օրականի վերածել, եւ աւելի օգտակար նիւթոց հրատարակութեան հոգ տանիլ:

Այդպէս այսպիսի կարգադրութեանց ձեռք զարկած լինելով՝ կը յուսամք թէ ընդհուպ պիտի կրնամք մեր նպատակին հասնիլ եւ հետեւաբար օգտակար հրատարակութեամբ Ազգին աւելի եռանդեամբ ծառայել, որ մեր միակ նպատակն է:

Հանդանակութեան մասնակցող աղնիւ ազդայնոց Ա. ցուցակն յաջորդ թուով պիտի հրատարակեմք:

Պարտք կը համարիմք նաեւ շնորհակալութիւն յայտնել Թէրճէմանը-Էֆքեար ազգօգուտ լրագրոյ Թմբագրապետին այն համակրական հրատարակութեանն համար՝ որով կը յորդորէր մեր պատուարժան ազգայիններն զմեր աշխատութիւնը քաջալերելու:

ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿ

Ընթերցողք կը յիշեն անշուշտ մեր այն ցնծալի յօդուածներն որով յաճախ խօսած և մեր ազգային ներքին տխուր վիճակը նըկարագրած և հարկ անհրաժեշտ հղած գարմանները առաջարկած եմք:

Մեր յիշեալ յօդուածոյ եզրակացութեանը մէջ ներկայ Վարչութենէն Ազգին ակնկալութիւնները բացատրելով՝ յոյս կը յայտնէինք թէ Ս. Պատրիարքին հետ համաձայնութեամբ ազգային ներքին վիճակին բարւոքմանը պիտի աշխատի։

Գոհ եմք յայտարարելու թէ մեր յոյսն ի դերև ելած չէ, վասն զի Ն. Բարձր Սբրբազնութեան և Վարչութեան անդամոց միջև կատարեալ համաձայնութիւն կայ։

Նոյնպէս խիստ գոհ եմք որ Ս. Պատրիարքը դրեթէ ամեն օր ի Պատրիարքարան իւր պաշտօնին գլուխը կը գտնուի, ազգային կարեւոր գործոց կարգադրութեամբ կզբաղի, տէրութեան նախարարաց երբեմն յայցելութիւն կերթայ և ահա Պատրիարքարանի և Բ. Դրան միջև յարաբերութիւնք՝ որ երբեմն ցրտացած կը թուէին, այժմ լաւ վիճակ մը առնուլ կ'սկսին։

Սոյն յարաբերութեանց շնորհիւ մեծ յոյս կայ թէ ազգային ինչ ինչ առկախ խընդիրներ հեռագիրէ կարգադրին։

Այդ կարգի խնդրոց մի քանին արդէն կարգադրեցան, յորս մեծ տեղ կը բռնէ Սեբաստիոյ խնդիրն, որ Վարչութիւնը շատ զբաղեցուց։

Չի մոռնամք ըսելու թէ ներկայ Վարչութեան օրով արտաքոյ կարգի ծանր խնդիրներ ալ շատ պատահեցան, ինչպէս են Սեբաստիոյ, Եւդոկիոյ, Կիլիկիոյ, կասկածի, Արապկիրի, Ամասիոյ, լսարանաց, Հայոց Պատմութեան, հարստահարութեանց և այլ կնճռալի խնդիրներ, որք Վարչութեան մեծ մտահոգութիւն պատճառեցին։

Ասոնց վրայ կրնամք աւելցնել նաև Պատրիարքարանի ներքին բարեկարգութեան և դատարանաց կազմութեան խնդիրներն ալ, որք նոյնպէս ոչ նուազ ուշադրութիւն դրաւեցին։

Երբ այս ամենն ի նկատ առնումք, ներկայ Վարչութեան վրայ այժմ չեմք կրնար ծանրանալ թէ մեր ազգային ներքին վիճակին բարւոքմանը նկատմամբ տակաւին հիմնական միջոցներու ձեռք զարկած չէ։

Ըսել չեմք ուղեր թէ աչք գոցեմք, ընդհակառակն՝ պէտք է որ աւելի պահանջող լինիմք, քան թէ ներող. բայց չի մոռնամք միանգամայն թէ ներկայ Վարչութիւնն ո՛րպիսի տագնապալի ժամանակ մը պաշտօնի կոչուեցաւ և ո՛րքան արտաքոյ կարգի ծանր խնդիրներ պատահեցան, որք արդէն յայտնի են, և հարկաւ Վարչութեան խորին ուշադրութիւնը կը գրաւէին։

Գոհ եմք սակայն որ Վարչութիւնն իր այնքան ծանր զբաղմանցը մէջ մոռցած չէ ընաւ մեր ներքին խնդիրներն ալ, և ինչպէս որ գոհութեամբ կը տեղեկանամք, ուշադրութեան առեր է մեր այն առաջարկութիւնն՝ որով կառաջարկէինք խորհրդ մասնախումբ մը կազմել, որ պաշտօն ունենայ մեր ներքին վիճակը քննելու և նորա բարւոքմանը մասին հարկ անհրաժեշտ եղած հիմնական միջոցները սերտելու և առ Վարչութիւնն տեղեկագրելու։

Սոյն եղանակաւ Վարչութիւնը միջոց կունենայ թէ պատահական ծանր խնդրոց կարգադրութեանն զբաղելու և թէ ներքին կարեւոր գործոց ձեռնարկելու։

Այդ, քանի որ ներկայ Վարչութիւնն Ազգին ակնկալութիւնները պսակելու դիրքի մը մէջ կը գտնուի, ազգայնոց ալ պարտքն է այժ տալ նմա և նիւթապէս ու բարոյապէս աջակից գտնուիլ, որովհետև առանց ազգայնոց օժանդակութեանը չի կրնար ո՛ր և է վարչութիւն լաւ գործել և եռանդուռմբ ծառայել։

Ազգային ժողովէն քուէարկեալ տրոց նոր օրէնքը գործադրութեան դրուեցաւ, ուստի մեք ևս կը հրաւիրեմք մեր պատուաժան ազգայիններն որպէս զի փութան յօ-

ժարակամ մասնակցիլ ազգային սրոց , որով-հետև բարեկարգութիւն և գեղեցիկ ապա-գայի վերաբերեալ ամեն հիմնական միջոցք դրամի կը կարօտին, դրամի՛ , որ վարչութեան մը մեքենան շարժող լծակն է։

ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆ

Ընթերցողք կարծեն գուցէ թէ մատնութիւն բառին ահմանը տալու համար ներկայ յօդուածը կը գրեմք ։

Ոչ , այլ ցոյց տալու համար թէ այժմ իսկ Սուրմակներ , Բրքիչոյներ , Վասակներ , Վահա Սարդիսներ և Մերուժաններ ունինք , որք իրենց կիրքն յագեցնելու համար ամեն տեսակ վատութեանց կը դիմանին , ամեն կերպ ազգադաւ մատնութիւններ կընեն և սոսկալի չարախօսութեամբք ազգը կը զրպարտեն և Ամեն. Սրբազան Պատրիարքին ազգօգուտ նը-պատակներն՝ որ միանդամայն տէրութեան հա-մար ալ խիստ օգտակար են , չարաչար կը մեկ-նեն , ամեն տեսակ անխիղճ զրպարտութիւն-ներ կընեն և հետևաբար Ազգը կասկածելի կը ներկայեն ։

Հարկաւ այս կարգի անձանց չարահնա-րութեան արդիւնք են տէրութեան կողմէ Հայոց Ազգին նկատմամբ ծագած կասկածն և Թուրք լրագրաց հրատարակութիւնքն , որ հարկաւ Ազգին զգացումը կը վիրաւորեն , Ազ-գին , որոյ հաւատարմութիւնն առածի կարգ անցած է ։

Եւ այն վատ անձինքն որ մատնութեան կը դիմեն , կամ անձնական կիրք և առելու-թիւն մ՚ունին այս կամ այն անձին կամ Սբր-բազան Պատրիարքին դէմ , կամ յանցաւոր են Ազգին առջև և կամ պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալ կուզեն , և ահա Հայկական խնդիրն ի-րենց պատրուակ բռնած են , զոր բոլորովին տարբեր դիմերով կը ներկայեն ։

Մեք առանց վարանելու կըսեմք թէ այդ վատ մարդիկը թշնամի են ոչ միայն ազգային շահուց , այլ և նոյն իսկ տէրութեան օգտին և իրական շահուցն , որովհետև Հայն իր շա-հը տէրութեան իրական շահուցն հետ անբա-ժան նկատած է ու կը նկատէ միշտ և իւր հպատակութեան օրէն իվեր միւնոյն ոգւով վարուած և կատարեալ անձնուիրութեամբ ծառայած է. ուստի և Հայկական խնդրոյ առ-թիւ մատնութիւններ ընելը տէրութեան իրա-կան շահուցն հակառակելէ զատ՝ ուրիշ բան չի նշանակեր երբէք , որովհետև Հայն ոչ թա-գուն նպատակներ ունի , ոչ կրնայ և պիտի ուզէ ունենալ . եթէ բան մը կուզէ ան ալ կե-նաց՝ պատուոյ և ընչից ապահովութիւն է , որ հարկաւ հիմնական բարւոքմանց կը կարօտի , և ազգը պէտքն արդէն նոյն իսկ տէրութիւ-նըն ղգացած , խոստովանած և գործադրել խոստացած է ։

Հայն իր այս խնդիրը ծածկած չէ ու ծածկելու ալ պէտք չունի երբէք , որովհետև ոչ մեղապարտ նպատակներ ունի և ոչ ալ տէ-րութեան իրական շահուցն հակառակ պա-հանջումը . իր խնդիրը խիստ պարզ է , և խիստ արդար , զոր չի յայտներ հակառակ է նոյն իսկ տէրութեան իրական օգտին և շա-հուցը ։

Եւ միթէ նելրելի՛ է տէրութեան իրական օգտին և շահուցը չխոհաքիլ ։ —

— Բնաւ ոչ ։

Արդ , անոնք են Ազգին և Տէրութեան թշնամիները՝ (դժբաղդաբար ազգիս մէջ բարձ-բաստիճան եկեղեցականներ և մինչև իսկ հայրապետ անունը կրողներ ալ կան) որք ի-րենց չար կամքն ու կիրքն յագեցնելու հա-մար անխիղճ զրպարտութիւններ կընեն , նո-րին Սրբազնութեան օգտակար ձեռնարկու-թիւնները չարաչար կը մեկնեն , և սակայն ի-րենց այս ըրածին նպատակն ուրիշ բան չէ , բայց եթէ Ազգին առջև բուռ իսկ իրենց յան-

ցաւորութիւնը ծածկելով դատապարտութենէ ազատիլ։

Խնդրոյ մ՚առթիւ առիթ ունեցանք անցեալ օր նոյն իսկ բարձրաստիճան պաշտօնեայի մը ներկայութեանը խօսիլ և հաստատել թէ Հայոց ազգը կասկածելի չէ երբեք, այլ վարձատրութեան արժանի է, իսկ ծանր դատապարտութեան արժանի են անոնք՝ որ անխիղճ զրպարտութիւններ ընելու կը յանդգնին և հետեւաբար տէրութեան բարի դիտաւորութեանցըն արդելք լինելով՝ Ազգին և տէրութեան միջև լաւ յարաբերութիւնները ցրտացնելու առիթ կընծայեն, սակայն պէտք է դիտնալ ըսինք թէ այդ կարգի անձինք ամեն տեղ և ամեն ազգաց մէջ ալ կրնան գտնուիլ, և յարեցինք՝ Հայոց Ազգին բնաւ կասկածելի չը լինելն ապացուցանելու համար բաւական կը համարիմք ըսել թէ՝ Ազգը վեհ. Սուլթանէն և Օսմանեան ազգէն գանգատած չէ երբեք, այլ միայն Քուրդերէ և Չերքէզներէ, որոց չարիքն արդէն յայտնի են, և տէրութիւնն ալ Պերլինի դաշնադրութեան 61րդ յօդուածով խոստացած է Քուրդերու և Չերքէզներու դէմ Հայոց ապահովութիւնն երաշխաւորել։

Բացայայտ է ուրեմն թէ առ Պերլինի վեհաժողովն Հայոց ազգին յիշատակագիրը միայն Քուրդերու և Չերքէզներու նկատմամբ խօսած է։

Ուրեմն այսպիսի պարզ իրողութեան մը առջև չեմք գիտեր ի՛նչ կը նշանակէ Ազգը կասկածելի ներկայելու յանդգնիլն. ո՞չ ապաքէն Խրիմեան Սրբազան ալ Լոնտրայի մէջ միևնոյն յայտարարութիւնն ըրած և արդէն լրագրաց և կապոյտ Տետրին մէջ ալ հրատարակուած է։

Հարկ կը համարիմք ըսել թէ նոյն բարձրաստիճան պաշտօնատարը կատարելապէս հաւանութիւն յայտնեց մեր ըսածներուն և ըսաւ «Վստահ եղիք թէ տէրութիւնը անվարձ չը պիտի թողու Հայոց Ազգին հաւատարիմ ծառայութիւնները»։

Այո՛, վարձատրութեան արժանի է Հայոց Ազգը, վասն զի լաւ հպատակ ժողովուրդ մ՚է և ևիսա աղեկ կը ծառայէ իր պատկանեալ տէրութեան օգտին, և ահա այս պատճառաւ է անշուշտ որ ի հնումն Օսմանեան կայսերք կատարեալ վստահութիւն ունեցեր և փափուկ պաշտօններ և մինչև իսկ տէրութեան դանձն Հայոց վստահայեր և Ազգին արտօնութիւնը չնորհեր են։

Աւելի ընդարձակ արտօնութիւններ տըւեր են Եւրոպայի տէրութիւնք գաղթական Հայոց և իւրաքանչիւրն աշխատեր է իւր եկրին մէջ արուեստներն ու վաճառականութիւնը և մշակութիւնը զարգացնելու համար Հայ–գաղթականութիւն հաստատելու։

Ասոնք այնպիսի կէտեր են, որք Հայոց ազգին բուն նկարագիրը կը բացատրեն և մեր այն ըսածը կը հաստատեն թէ Հայոց Ազգը վարձատրութեան արժանի է իրաւամբ, որով հետև իր բուն օգուտը հպատակը գտնուած տէրութեան իրական օգտին և շահուցը մէջ որնուած է միշտ։

Զատնք ուրանալը պատմութիւնն ուրանալէ և Հայոց Ազգին նկարագիրը չճանչնալ է զատ ուրիշ բան չի նշանակեր։

Ըստ մեզ՝ խիստ լաւ կընէ վարչութիւնըն եթէ Բ. Դրան ներկայէ մէկ ճշդիւտ տեղեկագիրն այն եկեղեցական և աշխարհական անձանց՝ որք իրենց գործածներուն դատապարտութենէն իրը թէ ազատելու համար մինչև իսկ անխիղճ զրպարտութիւններ ընելու կը յանդգնին և զԱզգը տարապարտուց կասկածելի կը ներկայեն։

Այդ կարգի անձանց կը վերաբերի Եդեսեան, որոյ գործած զրպարտութիւնն արդէն յայտնի է, և զոր՝ մեր վերջընթեր թուոմը հրատարակեցինք։

Այսպիսի ժամանակ մը խիստ օգտակար կը գտնեմք այնպիսի տեղեկագիր մը՝ որպէսզի Բ. Դուռն ալ վերահասու լինի թէ Ս. Պատ-

բիարքն ու Հայոց Ա՛զգն է տէրութեան ճըշմարիտ բարեկամը և թէ այն կարգի վատչուէր անձինք, պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու եկած են։

Երբ Վարչութիւնն ի գործ դնէ մեր սոյն առաջարկութիւնը, տարակոյս չի կայ թէ այլոց ալ ղդուշութեան ազդու դաս մը տուած կը լինի, որովհետև յանիրաւի ղրպարտութիւն ընելու տրամադիր անձինք այլևս չեն համարձակիր։

Վերջապէս հարկ կը համարիմք դիտել տալ թէ մատնութիւնն այն ատեն նշանակութիւն կունենայ, եթէ Ազգն իրօք գաղանի ջանքեր և նպատակներ ունենայ։

Աւելորդ է ըսել թէ ազդոյ և ոչ մին կայ մեր մէջ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ակէ առաջ մի քանի յօդուածով առաջնորդական խնդրոյն վրայ ընդարձակ կերպիւ խօսած և նորա կարգադրութենէն յառաջ գալիք անթիւ օգուտները ցոյց տուած էինք, առաջարկելով և ապացուցանելով թէ յայժ օգտակար կը լինի առաջնորդական ընտրութեան իրաւունքը Վարչութեան վերադարձնել։

Մեր նոյն առաջարկութեան ընդդիմախօս մը չգտնուեցաւ հրապարակի վրայ. իսկ ի մանաւորի հաւանութիւն յայտնողներ եղան, յորոց բազումք ազդային Երեսփոխաններ էին։

Այս ամենէն հետևցնելով կրնամք մակաբերել որ եթէ այս մասին խնդիր լինի Ազգ. Ժողովոյ մէջ, մեծ յոյս կայ թէ ի՛ընդունուի։

Սակայն մինչև որ մեր յիշեալ առաջարկութիւնն ընդունուի Ազգ. Ժողովէն, օգտակար կը համարիմք առ այժմ առաջարկել Վարչութեան որպէսզի առաջնորդ չգտնուած տեղերը բարեհաճի Պատրիարքական Փոխանորդի և կամ Առաջնորդական Տեղապահի պաշտօնով կարող եկեղեցականներ ղրկելու։

Այսպիսի տնօրինութիւն մը՝ ղոր ի գործ դնելու արտօնութիւն ունի Վարչութիւնը, կրնայ իրեւ փորձ ծառայել և հետևաբար օգտակարութիւնն արդեամբ տեսնուիլ։

Ի հարկին առժամանակեայ Թաղական Խորհուրդ կարգելու արտօնութիւնը գործադրուելէն համաձիւտ պաշտօնէութեան օգտակարութիւնը կրցաւ փորձով տեսնուիլ և ահա իւրաքանչիւր Երեսփոխան պատրաստ է թաղային մատակարարութեան ծրագիրն ընդունելու։

Մեր համոզումն այն է ուրեմն թէ ո՛րևէ օրէնք նախ ի փորձ գործադրութեան դնելու և ապա իրեւ տիրող օրէնք պարտաւորիչ ընելու է։

Այս մասին երկարօրէն խօսիլն աւելորդ կը համարիմք, որովհետև խիստ գործնական միջոց մ՚է, և չեմք կարծեր որ հակառակը պնդողներ գտնուին։

Առաջնորդ չգտնուած տեղերը կարող եկեղեցականներ ղրկելու մասին մեր յիշեալ առաջարկութիւնը խիստ գործնական միջոց մ՚է փորձելու համար թէ առաջնորդական ընտրութեան իրաւունքը դարձեալ Վարչութեան վերադարձնելը կըրնա՞յ իրապէս օգտակար լինել։

Կը յուսամք թէ Ազգ. Վարչութիւնը կը բարեհաճի ուշադրութեան առնուլ նաև մեր սոյն օգտակար առաջարկութիւնն և ի փորձ գործադրութեան դնել անմիջապէս։

Այսպիսի փորձ մը նաև սա օգուտն ալ ունի որ բազում անառաջնորդ գաւառներ անհոգիւ և անխնամ մնալէ յառաջ եկած վնասներէ կ՚ազատին, որ նոյնպէս ոչ նուազ ուշադրութեան արժանի պարագայ մ՚է։

ՕԳՏԱԿԱՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ճաճախ առիթ ունեցած եմք խօսելու և կենդանի փաստերով ցոյց տալու թէ ժողովուրդը երկրին տիրող օրէնքները չգիտնալէն ո՛րչափ վնաս կրած է մանաւանդ գաւառաց մէջ, ուր տեղական իշխանութիւնք ժողովուրդին տգիտութենէն մեծապէս օգուտ քաղած են, և կրնամք ըսել թէ օրինաց մասին տգիտութիւնն հարստահարութեան պատճառներէն մին եղած է։

Ձեմք ենթադրեր, այլ կը հաւատամք, որովհետև այս մասին կատարեալ փորձառութիւն ունեցած եմք ի գաւառս մեր ճանչոր-

դուրեան առեն և սոյն փորձառուրեան վրայ յենլով՝ սոյն խնդրոյն վրայ յառաջ ուշադրուրիւն դարձուցած ենք ։

Գոհ և խիստ գոհ ենք այժմ տեսնելով որ Մանզուէլի մեծարգոյ խմբագրապետն իր լրագրին մէջ Տիսթուրն հրատարակելու ձեռնարկած է, որմէ ժողովուրդն իրապես պիտի կրնայ օգուտ քաղել ։

Կը փափաքիմք և կը մաղթենք որ մեր արդոյ Պաշտօնակիցը կարենայ ի գլուխ հասնել, որով խիստ կարևոր պետք մը լրացուցած պիտի լինի ։

Ուստի յաջողուրիւն մեր արդոյ Պաշտօնակցին ։

20 ՓԱՐԱՅ ԹԵՐԹ

Ընթերցողներէ ոմանք յառաջ գանգատ կը յայտնէին թէ ամեն գնով օրական լրագիր մը չի կայ ազգին մէջ ։

Ահաւասիկ Հայրենիք լրագրոյ խմբագիր Մեծ. Մ. Մելիքեան էֆէնտի իր լրագրին օրականի վերածած և 20 փարայ գին դրած է, որ ժողովրդեան համար խիստ դիւրամատչելի է, և իր սկզբունքին հրատարակութիւններուն և առած ճոխ տեղեկութիւններուն ընթերցման և քաջալերութեան արժանի է, և հարկ է որ քաջալերուի, որովհետև ամեն գնով օրական լրագիր մը հրատարակելն արդէն մեծ ծառայ և զոհաբերութեանց կը կարօտի ։

Երբ ժողովուրդն ունի արժանաւոր աշխատութիւնները քաջալերել, ուր Ազգն պետի մտօք աշխատողներու և ժողովրդեան իրական պիտոյքը ծառայողներուն թիւն ալ համեմատաբար կը չատնայ ։

Այն ազգը լաւ ծառայողներ կունենայ, որ ծառայութիւնները գիտէ գնահատել, այլոներն, աշխատութիւնը քաջալերել ։

Քաջալերութիւնն հրաշքներ կը գործէ և մարդ կը յարուցանէ, իսկ վհատութիւնը մարդուս խանդն ու եռանդը կը մարէ և իրաւունք կուտայ ըսելու՝ Էրանի՛ քէ դարբին մը ըլլալի, գոնէ տուն մը եա խանութ մը կունենայի եւ մանուհս յետոյ զառացացս ժառանգութիւն կը թողի ։

Զարհուրանօթիւն ըլած չենք լինիր, եթէ ըսենք, խմբագիրներն ու հեղինակները խիստ գոհ կը լինին, եթէ կարենան գէթ տպագրութեան ծախքն հայթայթել և խիստ չահաւոր ապրուստ մ'ունենալ ։

Կը խնդրենք, մեր այս ըսածներուն վրայ իւրաքանչիւր ոք թող աղէկ խորհի . . . ։

ԿԱԹՈԼԻԿ ԱԶԳԱՅՆՈՑ ԽՆԴԻՐԸ

Կաթոլիկաց խնդրոյն նկատմամբ մեր նախընթաց յօդուածոյը մէջ ինչպէս որ իրաւամբ յոյս կը յայտնէինք, ահա մեր յոյսը կսկսի իրականանալ Արհիապատիւ Ազարեան Գերապայծառն խոհական և ընդհայեաց ընթացքը ընծրհիւ, որովհետև վերոհիշեալ արժանի աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ երկուստեք միութեան սկզբունքներուն վրայ համաձայներ են, և կ'ըսուի թէ դժուարութիւն չէ մնացած ։

Բաղձալի է որ Հասունեան և Հակոհասունեան խնդիրը բոլորովին վերջանայ և մեր համազգի երկու կուսակցութիւն դարձեալ միանալով՝ ձեռք ձեռքի տան և իրենց բոլոր ջանքն ու զօրութիւնը միայն յօգուտ ազգին նուիրեն և զարմանեն այն մեծամեծ պատասխանատուները՝ որ կուսակցական ամուլ վէճերու պատճառ յառաջ եկան ։

Այժմ գանի որ սկզբան և ազգային իրաւանց վերաբերեալ խնդիր չի կայ, վասն զի վէճի նիւթ և դաղ խնդիրները լուծուած և Հառնայ Ս. Պատն ալ իր հասանութիւնն յայտնած է, բաժանեալ մնալու և վերստին չի միանալու պատճառ մը չի կայ ։ Եթէ բան մը կայ, այն ալ անցեալը մոռնալ և այսուհետև իրարու հետ սիրով և միաբանութեամբ վարուելով՝ յօգուտ ազգին աշխատելու պարտաւորութիւնն է միայն, որմէ ոչ ոք կրնայ ինքզինք ազատ նկատել ։

Գոհ ենք որ Հասունեան պատասխանատուն ազգայնոյ մէջ ալ ազգային միութեան գաղափարն յառաջդիմութիւն ըլած է և չատեր համոզուած են արդէն թէ կրօնի տարբերութիւնը բնաւ պատճառ մը չէ ազգային միութեան չքջանակէ դուրս ապրելու ։

Թերեմ ամենը—էֆքեար լրագիրն այս գաղափարը տարածելու կրցաւ մեծապէս նպաստել, որ հարիւր վարդ ծառայութիւն մը չէ, մանաւանդ այսպիսի ժամանակ մը՝ ուր մեր ազգային չահերը բնաւ տարբեր չեն, և ուր ամեն ժամանակէ աւելի այժմ ազգային միութիւնը խիստ օգտակար է և կարևոր։

(Ծ-ԼՂՐ Ն---Վ)

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Բարեկամ, այս հրամցուցածդ քանինո՞ց ծխախոտ էր։—

— Չես տեսնար կոր բաքէթը, իչտէ երկու հարիւր յիսուննոց է։ —

— Գիտեմ որ բաքէթին վրայ այդպէս գրուած է։ սակայն իմ խմած յիսուննոցս բնաւ տարբերութիւն մը չունի։ —

— Բաքէթին վրայի գրուածին մի՞ հաւատար, եօխսա մի քեզի, հոդ դուն ալ Տէմիրճաբուէեան բաներէնէն աւելի հաւատարիմ մեկը չես ա ։

* * *

Հայր, ինձի սև ֆիւտան մը չինէիր ։—

— Աղջիկս, մէմլէմարդ հիւանդութիւնը այնչափ անբուժելի է որ՝ յուսահատաբար հիմակուընէ սը-դաւոր ըլլալու պատրաստութիւններ կը տեսնես, թժշկայ անբուժելի կարծածն՝ չատ անգամ հրաշքով կը բժշկուի։

— Բայց թէկոր մայրիկս դժբաղդաբար մեռնելու ըլլայ, երկու երեք չաբաթ առնը մէջ միևնակ փակուած պիտի ատաես որ ֆիւտան չինես ու դո՞ւրս եկնես, եթէ չմեռնելու ըլլայ՝ չէ՞ մի որ օր մը նորէն քեզի կամ անոր համար պէտքը պիտի ըլլայ ։

* * *

Յակոբեան աղայ, սա գողերուն հետ լինաո՞ր ես, մեր սեմթին մէջ կէնդ բէք տղիկ էգան, անոնէն գիշեր մէկ քանի տուն կը մնանն կոր ։

— Ես հիմա դիւրին ճանքան գտայ, առանց կառավարութեան խնայնելու և օրթալըղը վէլվելի տալու՝ տանս մէջ դողութիւն ընելու յանդգնողն բռնած պէս կը բանտարկեմ կոր, մինչև այսօր տասն երեք մուկ և եօթը կատու բռնատրկեցի, բայց քանի մը տեղէս ալ վիրաւորեցայ դժբաղդաբար ։

— Շիտակը զարմանալի քաջասրտութիւն, ա-մենուն ընելիք բանը չէ այդ ։

* * *

Պ. Սիմոն անցեալ օր վկայեալ ատամնաբուժի մը ներկայանալով՝ Պ. Ատամնադրծ, սա վտտած ակռաս քաշելիր կըսէ, —

— Սա տեղ նատէ տեսնեմ ըսելէ յետոյ՝ ատամնաբուժն Պ. Սիմոնի առաջի ակռաներէն մին կը հանէ ։ —

— Ի՞նչ ըրիր Պ. ատամնաբոյժ, այդ չէր քա-չելիքդ, առաջի ակռաս հանեցիր տեղէն ։ —

— Ախէ ես ձըսաեցայ, քեղի ի՞նչ, հիմա ե-կու ակռադ մէկ սակագինով քաշած պիտի ըլլամ, սանկ նատէ նայիմ, բիչ մ'ալ բայ բերանդ, հա՛հ, հիմա գտայ, թշուառականն ։ —

— Բայց նորէն սխալ քաչեցիր, ճանըմ վազ անցայ, եթէ քիչ մ'ալ նատիմ բերնիս մէջ ակռայ չպիտի մնայ,

— Անպիտան մարդ, դիս անպատուելո՞ւ համար եկար առատանցով, մինչև յարդ մէկ մէկ մէհմխիչէն վար ակռայ քաշած չունէի, բէօյէ պէռպէրիներէն ալ դեչ եղայ, հատը եօթը ղուրուչի չիլար կոր, տահա ի՞նչ կուղես, քեզնէ այդ քաշածներուս հա-մար տակ չպիտի ուզեմ ա ։ —

— Բայց իմ առաջի ակռաներուս մեղքը չէ՞ր։ —

— Չէ՞մի որ ուրիշ տաեն կրկին գալով՝ տտոնք դաչել տալու համար նորէն մէկ մէկ մէհմտ պիտի վճարեիր, առայժմ քեղի երկու մէհմտիչ վատըկ-յուպի չնորհակալ չ'ըլլա ։

* * *

Աղապայ, ինձի քիւրք մը չինէիր, հա-վան քիչ մ'ալ ձրաչինէ պիտի բառնամ ար-թըլս ։

— Սուտ է քա Հայրիկ, սակըն չի չընես հա, եռեսունը հինգ տարիքը եկեր տտհա չէ բատցեր ղահեը տէ, ասկէ ետքը պիտի բատնայ, վարպետատուտուս ազգիկը ասկէ պղտիկ է նէ՝ ամենն ալ բատցած բատցած կը կանչեն կոր ։

ՃԻՎԱՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Տարաղադրծութեան արհեստին հետամուտ երիտասարդ մը ինքնօդնութեան անըմբերելի աշխատութեամբ յաջողած է Եւրոպայի ընտիր տեսակ ղուտ բուրդէ երկու կանդուն լայնութեամբ փաթոնէ Գաղմիրը դործել և արդէն մի քանի տեսակը արժան գնով ի վաճառ տրուած է, Մահմուտ բաշայ թիւ 239 Ե. Փափազեան և Ը. ընկ. Գրատունը։

Եթէ հասարակութենէն քաջալերութիւն դտնայ յիշեալ երիտասարդն կը խոստանայ հետղհետէ Գաղմիրի ամեն տեսակները և ազդի ազդի դորգեր բանիլ կարի դիւրագնի։

Այս պատեհութեամբ հարկ կը համարիմք ազգարարել թէ սոյն դրատան դործն նոր կարդադրութեամբ բաւական ընդարձակելով այսուհետև յաճախորդք պատրաստ պիտի դտնեն ամեն տեսակ դասագրքեր և նոր հրատարակութիւնք նաև Մայրենի լեզուին տետրակները։ Գրատունս կը խոստանայ դաւառներէն ըլլալիք յանձնարարութեանց թիւրութիւն ընձեռել և մեծաքանակ գնումներն նպաստաւոր զեղչիւ չհաւորել։

ՄԵԾՍ.ՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Գրեց Ց. Ց. Պարոնեան

Հրատարակէ Ս. Ղ. Պարթեղեանեան

Ազգային ժամանակակից վէպ մ'է, որ տետր առ տետր սկսած է հրատարակուիլ, ուժերդրդ տետրը ի լոյս ընծայուած ըլլալով կը ծախուի դրավաճառ Ս. Ղուկասեան և Ֆրէնկեան դրատուներէն, սուճի Պօղոս աղայի խանութը և լրագրավաճառներու քով ի դին 40 փարայ։

ՀԵՂՎԵՅԻՍ. ԵՒ ՊԱՂՈՒՍԶ

Վերադրեալ հրդէհի և ծովային ապահովագրութեան ընկերութիւնք կը ծանուցանեն իրենց Մեծ. յաճախորդաց դիւրութեան համար, թէ ազդայիններէն Մ. Միքէ Խ. Ամէմեանը Պահճէ-դափու թիւ 42 սենեակը իրենց Բ. գործակատար կարգած են։

Ա. Զ. Գ.

Հայ ազդի ճարտար բժիշկ Մեծ. Ֆ. Մալէզեան էֆ. որ բաւական տարիներէ հետէ պաշտօնով Կ. Պոլսէն բացակայ կը գտնուէր, այս անդամ իր կեդրոնը Լանկայի Թաղը Մուսալա ճատուէսի թիւ 110 տունը հաստատած լինելով՝ երեքշաբթի, հինդշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 8էն մինչև հետևեալ օրերն, այսինքն՝ չորեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակի կէս օր պատրաստ սիրտ գտնուի իրեն պէտք ունեցող հիւանդայց տուներն այցելելու. իսկ ուրիշ տեղ գինքը ուզողները պէտք է դիմեն Լանկա Ալաճա Մէսճիտ ճատուէսի Մարմուտ էֆ. Նարկիլեճեանի դեղատանը և կամ Օրթագէօյ Եէնի Մէչիտէ փողոց թիւ 25 իր բնակարանը։

Երեքշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 8էն մինչև 10 իրեն դիմող հիւանդները ձրի սիրտ դարմանել վերոյիշեալ Լանկա Մուսալլայի տան մէջ. ապէ ղատ նոյն թաղի չրջանակին Թաղական Խորհրդոյ պաշտօնական վկայութեամբ վաւերացեալ խիստ աղքատ և անկողնի ծառայող հիւանդայ ալ ձրի սիրտ այցելէ անձամբ։

5 փետրուար 1881

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
Հ. Ե. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Մ. Կ. ՍԱՐԳԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Մէրճան չարչի Բիւշտի էֆ. խանի տակ թիւ 20